

slægtede, at man paa ingen Maade kan eller bør gjøre nogen væsentlig Forskjel med Hensyn til Sammensætningen af de Commissioner, der skulle afgjøre og afstige Kjendelsen over Værdien af begge Arter af Hovet. Jeg indrømmer, og det behøver jeg vel ikke at fortælle Thinget, at begge Love i denne Henseende have deres store Mangler; jeg behøver ikke at udtale, siger jeg, at jeg indrømmer dette, thi jeg har selv taget Deel i Uendringsforslag, hvorved jeg haabede at faae disse Mangler hævdede. Men, da nu Thinget har besluttet, at Loven om Gaardmandshovetiers Afløsning skal udgaae, som Landstinget har forelagt den, saa troer jeg, at vi hverken bør skyde Huusmandsloven tilbage eller vedtage den med væsentlige Afvigelser fra Gaardmandsloven. Hvorfor man egentlig vil have, at Huusmændene frem for Gaardmændene skulde have Ret til frit Valg til Taxationscommissionen, er, fordi, siger man, at Huusmændene frem for Gaardmændene maae have Mistillid til Taxationscommissionerne, og det af den Grund, at de ikke paa samme Maade som Gaardmændene ere repræsenterede i Sogneforstanderskaberne. Dette Sidste er sandt, men deri ligger for mig ikke nogen væsentlig Grund til at tilstaae Huusmændene frem for Gaardmændene et frit Valg til Taxationscommissionerne. Jeg siger frem for Gaardmændene; havde det kunnet lykkes for begges Bedkommende, saa havde Ingen hellere end jeg seet det, men Forskjellen imellem Huusmand og Gaardmand vil jeg ikke have. Thi den Mistillid, som man her med saamegen Sikkerhed udtaler, og jeg tillader mig at sige det, med nogen Uforstandighed, mod Sogneforstanderskaberne, at de nemlig ikke skulde ville eller skulde kunne vælge Mand, som Huusmændene med Noget kunne betro deres Sag, den nærer jeg slet ikke, og den vil jeg ikke bidrage hverken til at fremkalde eller bestyrke (Hør!). Jeg paaastaar, og det bliver jeg ved at paaastaar, indtil man beviser det Modsatte, men Beviset troer jeg ingen Mand skal kunne præstere, jeg paaastaar, at Sogneforstanderskaberne ville vælge ligesaa begunstigende for Huusmændene som for Gaardmændene. Man kan naturligviis sige Nei! men man har ikke derved modbevist min Paaastand; thi det betyder aldeles Intet,

at man kan paa vise, at enkelte Sogneforstanderskaber paa enkelte Steder have taget enkelte Beslutninger, hvorved Huusmændene troe sig forurettede, det beviser i og for sig Intet, og det er aldeles ikke sagt, at der i saadanne Tilfælde virkelig er skeet Forurettelser; det kan vel være, at det er Huusmændene selv, som opfatte Sagen urigtigt. Jeg vil ikke her prædike, at Huusmanden har særdeles Anledning til at nære særdeles Tillid til Sogneforstanderskaberne, men jeg modsiges, at han frem for Gaardmanden har nogen særdeles Anledning til at have Mistillid til dem, hvad de forestaaende Valg angaaer (Hør!). Desuden mener jeg, at det ogsaa af andre Hensyn kunde være betænkeligt her at gjøre Forskjel mellem Gaardmand og Huusmand, og det navnlig af den Grund, at, dersom man giver Huusmændene frit Valg, og ikke Gaardmændene, saa frister man Gaardmændene let til at bruge den Majoritet, som de unægteligt have i Sogneforstanderskaberne til at vælge eensidigt; det skal man betænke. Idet jeg derfor troer, at Huusmændene ikke frem for Gaardmændene have nogen Ret til at forlange nogen Begunstigelse i den foreliggende Sag, saa stemmer jeg for, at denne Lov ligesom Gaardmandsloven skal vedtages efter Udvalgets Forslag, fordi, jeg gjentager det, at jeg anseer det for uberettiget og for betænkeligt i disse Sager at gjøre nogen væsentlig Forskjel mellem Huusmand og Gaardmand.

Grundtvig: Det forekommer mig, som om den sidste ærede Taler gjorde en Feilslutning, og det var den, at, naar man har stemt imod Loven om Gaardmandshovetiet, og den dog alligevel er gaaet igjennem, at saa maa man ogsaa stemme for Loven om Huusmandshovetiet, fordi de bør have eens Skjæbne; jeg siger, dette anseer jeg for en Feilslutning (Nei!), endog i det Tilfælde, at vi kunde tænke, vore Stemmer vilde afgjøre Lovens Skjæbne, men for en dobbelt Feilslutning da, naar vi kunde forudsee, at Lovens Skjæbne bliver densamme, og da skulde jeg dog vel troe, at det var rimeligt, hvad jeg ialtfald har skinde at gjøre, at vi stemme imod hvad vi ikke synes om (Hør!). Jeg har for villet sige et Ord, men som jeg blev forhindret i,